

Granskning av aktivering av unga med risk för passivisering

*Det kommunala
aktivitetsansvaret*

Rapport

Växjö kommun

KPMG AB

2025-05-16

Antal sidor 18

Växjö kommun

Granskning av aktivering av unga med risk för passivisering

2025-05-16

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Mål	7
3.2	Styrdokument och organisation	8
3.3	Bedömning	9
3.4	Resurser	9
3.5	Register och dokumentation	10
3.6	Bedömning	12
3.7	Åtgärder och samverkan	13
3.8	Bedömning	15
3.9	Uppföljning	15
3.10	Bedömning	17
4	Samlad bedömning och rekommendationer	18

1 Sammanfattning

KPMG har av Växjö kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska insatser för att minska risken för att unga passiviseras och inte kommer in i studier eller arbete.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om utbildningsnämndens styrning och kontroll av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att utbildningsnämndens styrning och kontroll av kommunens aktivitetsansvar endast delvis är ändamålsenlig.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att granskningen visat att det finns brister i registrering av ungdomar som tillhör målgruppen och arbetssätt för att fånga upp ungdomar samt vad gäller dokumentation av insatser. Utbildningsnämnden följer inte heller upp det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) varken vad gäller måluppfyllelse eller verksamhet. Vissa statistiska data kommer dock nämnden till del.

Det finns riktlinjer för arbetet inom KAA och organisationen är ändamålsenlig med en omfattning och kompetens hos personalen som överlag bedöms motsvara behoven. Genom samverkan med flera adekvata kommuninterna och externa parter erbjuds individuella åtgärder för ungdomar.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja 	
Revisionsfråga	Bedömning
Har nämnden antagit en målsättning för arbetet?	Endast delvis
Finns det dokumenterade riktlinjer eller rutiner för aktivitetsansvaret?	Ja
Finns det en ändamålsenlig organisation för fullföljandet av aktivitetsansvaret?	Ja
Avsätts specifika resurser för aktivitetsansvaret?	I allt väsentligt
Förs register över ungdomar (kartläggning) inom aktivitetsansvaret?	Endast delvis
Används ändamålsenliga arbetssätt för att fånga upp och motivera ungdomarna att ta del av insatser?	Endast delvis

Växjö kommun

Granskning av aktivering av unga med risk för passivisering

2025-05-16

Dokumenteras insatserna på lämpligt sätt?	Nej
Vidtas individuella åtgärder för ungdomar inom aktivitetsansvaret?	I allt väsentligt
Sker samverkan med andra aktörer?	I allt väsentligt
Följer nämnden upp måluppfyllelsen?	Nej
Går en högre andel av ungdomarna i Växjös KAA-verksamhet vidare till gymnasiestudier än ungdomar i jämförbara kommuners verksamheter?	Ja

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi utbildningsnämnden att:

- stärka styrningen av det kommunala aktivitetsansvaret genom att ta fram specifika nyckeltal, analysera orsakerna till måluppfyllelsen och vid identifierade brister eller utvecklingsområden vidta åtgärder. (29 kap. 9 § SkoL och Skolverkets allmänna råd, 2015:62, punkt 1)
- säkerställa att en tillförlitlig och rättssäker registrering och ändamålsenlig dokumentation i enlighet med statens styrdokument görs. (29 kap. 9 § 3 st. SkoL och Skolverkets föreskrifter, 2015:61)
- överväga om KAA-verksamheten ska tilldelas en egen budget som ger förutsättningar att besluta om individuella insatser utifrån specifika behov. (29 kap. 9 § 2 st. SkoL och Skolverkets allmänna råd, 2015:62, punkt 3:1)

2 Bakgrund

KPMG har av Växjö kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska insatser för att minska risken för att unga passiviseras och inte kommer in i studier eller arbete.

Under senare år har ett ökat intresse riktats mot gruppen av unga som varken arbetar eller studerar. Enligt Myndigheten för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) finns i landet cirka 150 000 personer mellan 16–29 år som varken arbetar eller studerar. Antalet har varit relativt konstant över åren, trots konjunktursvängningar, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och insatser från nationella myndigheter. Forskning visar på att dessa unga har en betydligt större risk än andra att inte arbeta eller studera under många år framåt.

Två viktiga uppgifter för att förhindra passivisering hos unga som kommunerna har är det kommunala aktivitetsansvaret och arbetsmarknadsinsatser till de unga som har försörjningsstöd.

Det kommunala aktivitetsansvaret innebär att en kommun löpande under året ska hålla sig informerad om hur vissa ungdomar i kommunen är sysselsatta. Det gäller ungdomar som gått ut grundskolan eller motsvarande men inte har fyllt 20 år och som varken går i eller har fullföljt utbildning i gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller motsvarande utbildning. I ansvaret ingår att kommunerna ska erbjuda de ungdomar som berörs lämpliga individuella åtgärder. Målet ska i första hand vara att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. I Växjö kommun är det ett ansvar för utbildningsnämnden.

För unga som erhåller försörjningsstöd kan socialtjänsten ställa krav på deltagande i kompetenshöjande verksamhet eller arbetsmarknadsinsats. Det är av vikt att en individuell bedömning av behov och insättande av insats sker skyndsamt. Insatser ges inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet, genom kommunala arbetsmarknadsinsatser eller inom ramen för projekt. Skulle det inte vara möjligt med insatser inom ramen för Arbetsförmedlingens uppdrag kan kommunala arbetsmarknadsinsatser vara aktuella. Växjö kommun har beslutat att alla med försörjningsstöd där försörjningshindret är arbetsmarknadsskäl ska vara aktiverade på heltid.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att kommunens samlade insatser för målgruppen behöver granskas.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Det övergripande syftet har varit att översiktligt granska kommunens insatser för att minska risken för att unga passiviseras och inte kommer in i studier eller arbete.

Granskningsarbetet har utförts i en serie om två delar, en om kommunala aktivitetsansvaret och en om arbetsmarknadsinsatser för unga med försörjningsstöd. Denna projektplan gäller den första delen.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om utbildningsnämndens styrning och kontroll av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har nämnden antagit en målsättning för arbetet?
- Finns det dokumenterade riktlinjer eller rutiner för aktivitetsansvaret?
- Avsätts specifika resurser för aktivitetsansvaret?
- Finns det en ändamålsenlig organisation för fullföljandet av aktivitetsansvaret?
- Förs register över ungdomar (kartläggning) inom aktivitetsansvaret?
- Används ändamålsenliga arbetssätt för att fånga upp och motivera ungdomarna att ta del av insatser?
- Vidtas individuella åtgärder för ungdomar inom aktivitetsansvaret?
- Sker samverkan med andra aktörer?
- Dokumenteras insatserna på lämpligt sätt?
- Följer nämnden upp måluppfyllelsen?
- Går en högre andel av ungdomarna i Växjös KAA-verksamhet vidare till gymnasiestudier än ungdomar i jämförbara kommuners verksamheter?

Granskningen har avgränsats till insatser inom det kommunala aktivitetsansvaret.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- skollagen (2010:800) 29 kap. 9 §
- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2015:61) om innehållet i dokumentationen av insatser för de ungdomar som omfattas av kommunernas aktivitetsansvar
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med utbildningsnämndens presidium, förvaltningschef, verksamhetschef tillika enhetschef för KAA, tjänstepersoner som arbetar med KAA samt urval av studie- och yrkesvägledare vid Kungsmadskolan, Teknikum och Växjö Katedralskola.

I granskningen har statistiska uppgifter använts. Dessa uppgifter har analyserats och presenterats i rapporten. En kontroll har genomförts av kommunens register över ungdomar som berörs av aktivitetsansvaret. Kontrollen avser dels att register förs, dels att kontakter och insatser dokumenteras. Urval har gjorts på tio procent av totalt antal registrerade ungdomar.

Vidare har statistiska uppgifter tagits in och presenterats i rapporten om verksamheten och dess deltagare. Bland annat uppgifter om antalet ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret, hur stor andel av gruppen som är män respektive

Växjö kommun

Granskning av aktivering av unga med risk för passivisering

2025-05-16

kvinnor, hur stor andel som går vidare till studier på nationellt program och hur stor andel som arbetar eller praktiserar mm.

I granskningen används begreppet förvaltningsledning för förvaltningschef och verksamhetschef.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningschef och verksamhetschef gymnasieskola tillika enhetschef KAA.

3 Resultat av granskningen

3.1 Mål

I utbildningsnämndens internbudget 2025 anges inga specifika mål för det kommunala aktivitetsansvaret. Nämndens presidium påtalar i intervju att de mål som sätts upp för gymnasieskolan i tillämpbara delar också riktar sig till ungdomar inom KAA.

Växjö kommun arbetar utifrån huvudprocesser, som beslutas av kommunfullmäktige. Utifrån dessa sätts mål upp och nyckeltal tas fram på fullmäktigenivå liksom på styrelse- och nämndnivå. En huvudprocess avser att "skapa förutsättningar för ett växande näringsliv och en fungerande arbetsmarknad". Som exempel på ett bidrag till processen lyfter nämnden i internbudget fram projektet SKRUVAS, som inkluderar KAA och samverkan mellan utbildningsnämnden och nämnden för arbete och välfärd. Om projektet ges ytterligare information längre fram i rapporten. Ett uppdrag inom denna huvudprocess och som berör KAA handlar om "stärkt samverkan mellan skola, utbildning och arbetsliv".

En annan huvudprocess handlar om att "utbilda för ett livslångt lärande" och inkluderar bland annat skolnärvaro och skolfrånvaro. Inom detta område riktas ett verksamhetsstöd i en satsning på fullföljd utbildning, UP2¹. Arbetet riktar sig till elever i grund- och gymnasieskola och syftar till att motverka studieavbrott. Även huvudprocessen som syftar till att "stödja individer och främja ett tryggt och självständigt liv" berör indirekt KAA genom samverkan mellan skola och socialtjänst för att främja välmående och motverka skolfrånvaro.

Kopplade till huvudprocesserna finns framtagna nyckeltal. Inga nyckeltal berör dock ungdomar inom KAA. Nämndens presidium menar att det är ett utvecklingsområde. Under senare år har fokus riktats mot introduktionsprogrammen och deras måluppfyllelse. Nästa steg måste bli att ta fram nyckeltal att följa upp även för KAA, påtalar presidiet.

I *Kvalitetsrapport 2022/2023 Kommunala aktivitetsansvaret* definierar verksamheten målet för verksamheten.

"Vårt mål är att alla ungdomar som omfattas av KAA har gjort en framgångsrik progression utifrån sina förutsättningar och har nya färdigheter för att klara sig vidare till nästa steg. Målet är att ha en verksamhet som når ut till alla de ungdomar som berörs av KAA och ge dem goda förutsättningar att återgå till studier eller erbjuda dem en annan individanpassad insats. Samtliga ungdomar ska känna sig trygga i vår miljö och känna en tilltro till sin egen kompetens."

¹ UP2 är ett utvecklingsprogram med utbildning och inspiration för kommunala skolhuvudmän i syfte att fler elever ska gå klart skolan med gymnasieexamen. I programmet deltar 26 kommuner. Satsningen drivs av SKR med stöd av Europeiska socialfonden+ och omfattar både teori och praktiskt utvecklingsarbete.

3.1.1 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden endast delvis har antagit en målsättning för arbetet.

Vi bedömer att utbildningsnämnden inom ram för kommunfullmäktiges huvudprocesser sätter mål och ger uppdrag som inkluderar KAA. Det är dock endast i ett fall som uppdraget särskilt uttalar att KAA omfattas. Vi bedömer att det är en brist i nämndens styrning att KAA inte omfattas av nämndens nyckeltal för uppföljning av processer och mål.

3.2 Styrdokument och organisation

På utbildningsförvaltningen finns en nyligen framtagna *Handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret/KAA*. Planen ersätter en äldre handlingsplan från 2019. I intervjuer framgår att det kan ha funnits uppdaterade planer även däremellan. Av *Kvalitetsrapport 2022/2023* framgår att planen årligen revideras.² Intervjuade tjänstepersoner inom KAA informerar att planen är omarbetad av dem utifrån en äldre handlingsplan. Planen är därefter kommunicerad med verksamhetschefen.

Handlingsplanen refererar till uppdrag och målgrupp så som det uttrycks i skollag och förarbete. I dokumentet finns vidare en rad rutiner såsom

- rutin grundskola, som följs då elev i grundskola funderar på att inte söka eller inte söker till gymnasieskola
- rutin för avbrott mellan gymnasiet och KAA

Rutinerna bedöms av berörd personal vara ändamålsenliga. Intervjuade studie- och yrkesvägledare vid kommunens gymnasieskolor bedömer att samverkan med tjänstepersoner på KAA fungerar väl även om de nedtecknade rutiner inte finns framför ögonen hela tiden.

Tjänstepersoner vid KAA redovisar också dokumentmallar till stöd för arbetet. Det gäller till exempel:

- Information från KAA till elever som avbryter sina studier utan att kontakt dessförinnan har upprättats med KAA
- "Grattis till studenten" – hälsning till elever som avslutar sina gymnasiestudier utan examen
- Information från KAA till ungdomar som har avböjt kontakt med KAA och som snart fyller 20 år.
- Underlag vid inskrivning
- Samtyckesblankett för KAA – samtycke att berörda myndigheter för att möjliggöra samverkan
- Praktikavtal

² Kvalitetsrapport 2022/2023 Kommunala aktivitetsansvaret, sid. 12

Planen innehåller också en översiktlig beskrivning över organisationen. Utbildningsförvaltningen är organiserad i verksamheter och avdelningar. Det kommunala aktivitetsansvaret är sedan januari 2024 placerat inom gymnasieskolans verksamhetsområde. Gymnasieskolans verksamhetschef är direkt ansvarig för KAA och den personal som är anställd för att arbeta med KAA. Tre samordnare är anställda på lika många tjänster med uppdrag att arbeta uppsökande, planera och följa upp aktiviteter samt dokumentera och redovisa i register för överlämning till SCB. Två av tjänstepersoner är studie- och yrkesvägledare. Den tredje är pedagog. En av tjänstepersonerna arbetar vid tiden för granskningen halvtid inom projektet SKRUVAS (Se nedan.)

Förvaltningsledningen menar att organisationen är ändamålsenlig om än inte självklar. Genom att lyfta KAA från en organisatorisk placering vid en gymnasieskola till central nivå blir verksamheten mer synlig på övergripande nivå. Tidigare var KAA tydligt knutet till introduktionsprogrammet vid en skolenhet. Personalen, upplevs av respondenter, ha kompetens som motsvarar de behov som ungdomarna har. Tjänstepersoner inom KAA upplever också att organisationen är ändamålsenlig både vad gäller ledning och omfattning av och kompetens hos personalen. Intervjuade studie- och yrkesvägledare bedömer att det finns goda kontaktvägar till KAA och att tjänstepersoner är förhållandevis lätt tillgängliga för dialog och möte med elever och vårdnadshavare. Både syv vid gymnasieskola och tjänstepersoner inom KAA påtalar hur viktigt det är att kontakt upprättas mellan ungdom och KAA innan avbrott görs. Det fungerar i de flesta fall enligt intervjuade studie- och yrkesvägledare, men det finns också elever vars frånvaro eskalerar och övergår till utskrivning utan att kontakt mellan elev och KAA kan upprättas. Att skapa en relation till dessa elever är svårare, enligt tjänstepersoner inom KAA.

3.3 Bedömning

Vår bedömning är att det finns dokumenterade riktlinjer eller rutiner för aktivitetsansvaret.

Vi bygger vår bedömning på dokumenterad handlingsplan, som är välkänd av tjänstepersonerna inom KAA. Vi bedömer att handlingsplanens officiella roll kan tydliggöras genom att beslutsfattare och beslutsdatum anges på dokumentet.

Vår bedömning är att det finns en ändamålsenlig organisation för fullföljandet av aktivitetsansvaret.

Vi bygger vår bedömning på intervjuer. Vi bedömer också att personalens utbildning och erfarenhet korrelerar väl med uppdraget.

3.4 Resurser

Av utbildningsnämndens internbudget för 2025 framgår att en budget om 2 036 tkr har avsatts för det kommunala aktivitetsansvaret. Budgeten fördelas till verksamhetschef gymnasieskola. Budget för 2024 ökade med närmare 500 tkr i förhållande till föregående år. Resursförstärkning användes till att utöka personalresursen, enligt förvaltningsledningen. Både tjänstepersoner inom KAA och intervjuade studie- och yrkesvägledare menar att KAA kan bedrivas med en helt annan kvalitet med befintlig

omfattning på personalen. Det var inte fallet då en eller senare två personer ansvarade för alla ungdomarna.

Resurserna går till personal och systemstöd. Det finns ingen specifik driftbudget för KAA, men om tjänstepersonerna behöver medel för mindre utlägg tas dessa av verksamhetschefens driftsbudget. Under hösten 2024 har dessa kostnader uppgått till under 5 tkr, enligt verksamhetschef.

Kostnader som uppstår för aktiviteter utöver insatser som KAA:s personal gör finansieras av projekt eller samarbetspartner. Nämndens presidium uppger sig inte ha fått signaler om att de insatser som görs inom ram för KAA:s budget inte skulle motsvara behoven.

Förvaltningsledningen menar att resurser som avsätts ger förutsättningar för en god verksamhet. Det finns dock ungdomar med mer omfattande behov av stöd som inte klarar av en ordinarie praktikplats. För dessa ungdomar vore en köpt praktikplats en adekvat insats om pengar för det funnes. Denna uppfattning delas av tjänstepersoner inom KAA. Det handlar inte om många ungdomar och därmed inte om stora resurser, men för enskilda individer krävs det ett särskilt skyddsnät på arbetsplatsen för att ungdomarna ska kunna tillgodogöra sig praktiken. Denna typ av praktikplats kan inte ordnas kostnadsfritt.

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde i maj 2024 att revidera *Riktlinje för elevresor och inackorderingsstöd i Växjö kommun* genom att ge "ungdomar som är inskrivna och deltar kontinuerligt i kommunalt aktivitetsansvar [...] rätt till busskort eller kontant reseersättning".³ Bakgrunden till beslutet är att busskort eller reseersättning kan vara avgörande för om en ungdom deltar i aktivitet.

3.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att specifika resurser i allt väsentligt avsätts för aktivitetsansvaret.

Vi bygger vår bedömning på internbudget och intervjuer. Budget avsätts för personalkostnader som innebär att uppdraget kan utföras ändamålsenligt.

KAA saknar specifik driftbudget, vilket innebär att åtgärder till exempel i form av anpassad praktik inte erbjuds ungdomar som är i behov av det. Vi bedömer att det är ett utvecklingsområde. För övrigt bedömer vi att tjänstepersoner inom KAA genom verksamhetschefens driftbudget får förutsättningar att genomföra lämpliga insatser till vilka vissa kostnader är knutna.

3.5 Register och dokumentation

Av *Kvalitetsrapport 2022/2023* framgår att det digitala systemstödet för bland annat identifiering och uppföljning av ungdomar som omfattas av KAA har varit behäftat med brister. Behovsanalys har tagits fram i samband med ny upphandling. I påföljande läsårs kvalitetsrapport anges systemstödet som ett pågående projekt som ska vara

³ UN 2024-05-08 § 80

avslutat 2024-06-21.⁴ Effekten av ett välfungerande systemstöd skulle vara en snabbare kontakt med berörda ungdomar och därmed att de snabbare erbjuds insatser för att inte behöva vara sysslolösa.

Förvaltningsledningen informerar om att det fortfarande finns brister i befintligt system. Det gäller särskilt identifikation av ungdomar som tillhör målgruppen, men som inte har fått en direktkontakt med KAA i samband med att skolplikten upphört eller då gymnasiestudier har avbrutits. Förvaltningen har upphandlat ett systemstöd från en ny leverantör som börjar leverera tjänsten från med hösten 2025.

I intervju med tjänstepersoner inom KAA och vid stickprov framgår att befintliga system eller handhavandet av desamma inte uppfyller kraven för rättssäker och ändamålsenlig registrering av ungdomar inom KAA. Respondenter berättar att befintligt systemstöd inte hämtar aktuella uppgifter direkt från folkbokföringen. I stickprov framkommer att det finns ungdomar i systemet som tjänstepersoner inom KAA inte arbetar med. Det finns också cirka tusen elever som är registrerade under rubriken *åtgärdas*. Det är, enligt tjänstepersoner inom KAA, en orimlig siffra och därmed används inte denna del av modulen. Merparten av ungdomarna inom KAA registreras genom skolenheternas administratörer, men det kan dröja innan denna information går fram. Det gäller särskilt för ungdomar som har studerat i kommuner utanför länet. Om ungdomar upptäcks saknas i systemstödet kan tjänstepersoner inom KAA inte registrera dessa där, utan gör anteckningar i egna mappar på kommunens intranät. I stickprov ser vi också uppgifter om elever som registrerats inom KAA även om det framgår att de har återgått till studier vid gymnasieskola. Vi ser också exempel på att registrering och dokumentation kring enskilda elever i urvalet är tillfredsställande. Det betyder:

- att ungdomen registrerats i anslutning till avbrott från gymnasieutbildning,
- att ungdomen kontaktats av KAA i anslutning till avbrottet och kontinuerligt vid behov
- att sysselsättning eller insatser som görs av tjänstepersoner inom KAA registreras
- att datum för uppföljning anges.

Flera äldre ungdomar ges insatser inom ram för projektet SKRUVAS (Se nedan). Uppföljningen av dessa elever görs inom projektet, men ansvaret att säkerställa återkoppling till KAA har lagts på den tjänsteperson som också arbetar deltid i projektet.

Eftersom stickprov i systemstödet inte ger en fullständig bild av registrering och dokumentation har vi också ockulärt besiktigat den dokumentation som görs i tjänstepersonernas egna mappar. Varje tjänsteperson har skapat sin struktur över elever, åtgärder, uppföljningar och avgångar. Vi ser att noggranna anteckningar förs om när och hur kontakter tas, vad som avhandlas och beslutas till exempel i form av insatser samt när uppföljning (undantag SKRUVAS) ska göras. Tjänstepersoner inom KAA delar upp ungdomarna mellan sig, vilket betyder att tjänstepersonerna inte har tillgång till dokumentation av andra ungdomar än de som de själva ansvarar för.

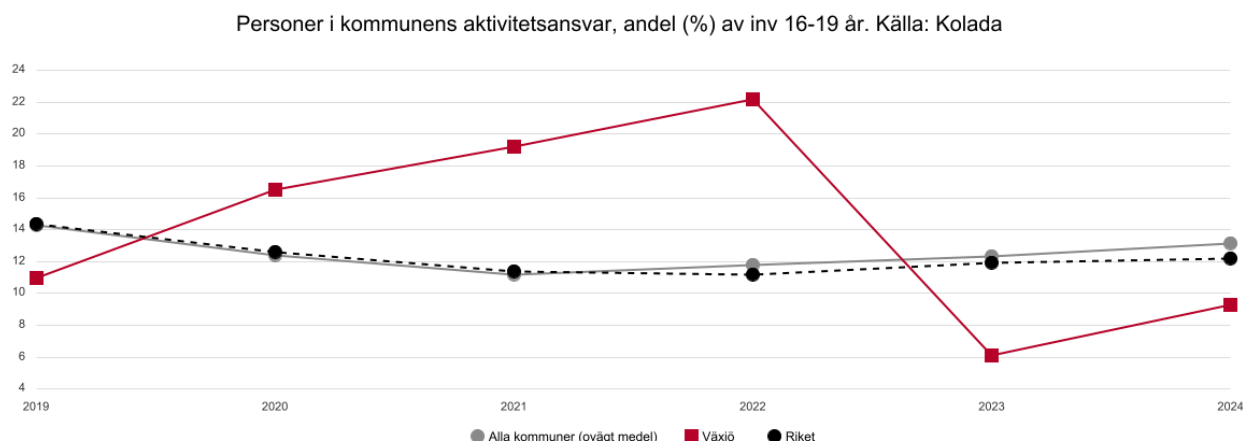
⁴ Kvalitetsrapport 2023/2024 Kommunala aktivitetsansvaret, sid. 4

Växjö kommun

Granskning av aktivering av unga med risk för passivisering

2025-05-16

Eftersom registreringen av ungdomar i systemstödet inte är tillförlitligt redovisas idag statistiska uppgifter till SCB utanför systemstödet. Av offentlig statistik kan vi se resultatet av förändringen i handläggning.

Kolada, SKR

År 2022 registrerades alltså 22,2 procent av alla invånare 16–19 år i kommunen inom KAA. Året efter var andelen 6,1 procent för att 2024 uppgå till 9,3 procent. Flera respondenter påtalar att det kan finnas mörkertal vad gäller det totala antalet ungdomar som berörs av KAA. Det kan förklara att andelen ungdomar ökade mellan åren 2023 och 2024.

3.6 Bedömning

Vår bedömning är att det endast delvis förs register över ungdomar (kartläggning) inom aktivitetsansvaret.

Vi bygger vår bedömning på intervjuer och stickprov. Vi bedömer att registreringen inte görs ändamålsenligt eller är tillförlitlig. De uppgifter som idag, efter manuellt framtagande, redovisas till SCB bedömer vi är mer tillförlitliga än de uppgifter som fram till och med 2022 togs fram ur systemstödet. Vi konstaterar att ett nytt systemstöd är upphandlat. Det är angeläget att nämnden säkerställer att registrering och dokumentation görs ändamålsenligt och effektivt annars finns risken att ungdomar som står långt från utbildning eller arbetsmarknad inte uppmärksammas och därmed inte får ta del av adekvata insatser.

Vår bedömning är att ändamålsenliga arbetssätt för att fånga upp och motivera ungdomarna att ta del av insatser endast delvis används.

Vår bedömning grundar vi på uppgifter i intervjuer och genom stickprov. Befintligt systemstöd används inte så att det är säkerställt att ungdomar som tillhör målgruppen fullt ut kan identifieras, till exempel genom koppling till folkbokföringsregister. Vi konstaterar att ett nytt systemstöd är upphandlat. Det är en brist att nämnden inte säkerställt att registrering och dokumentation kan göras ändamålsenligt och effektivt; det kan gälla både systemstödet i sig och handhavandet av detsamma.

För övrigt bedömer vi att tidig samverkan med studie- och yrkesvägledare vid skolenheter i kommunen leder till att ungdomar tidigt fångas upp. Vi bedömer också att befintliga dialoger mellan skola, elev och i förekommande fall vårdnadshavare och tjänstepersoner inom KAA både kan motivera ungdomar att stanna kvar inom utbildning eller ta del av insatser inom KAA. I detta perspektiv ser vi också omfattningen av och kompetensen hos KAA-personalen som god och viktig.

Vår bedömning är att insatserna inte dokumenteras på lämpligt sätt.

Vi bygger vår bedömning på genomförda stickprov. Vi bedömer att uppgifter och insatser dokumenteras, men bedömer inte att det görs på lämpligt sätt då uppgifterna finns på olika platser i kommunens intranät och där endast respektive ansvarig tjänsteperson har tillgång till sina uppgifter. Vi konstaterar att ett nytt systemstöd är upphandlat. Det är angeläget att nämnden säkerställer att registrering och dokumentation kan göras ändamålsenligt och effektivt.

3.7 Åtgärder och samverkan

I *Handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret/KAA* redovisas vilket motiverande arbete som bedrivs inom KAA. Det handlar om:

- studie- och yrkesvägledning
- motiverande samtal
- studiebesök
- studier inom Komvux
- stöd inför att söka arbete i samverkan med Framtidsfabriken. (Se nedan.)
- praktik

På Växjö kommuns hemsida ges information till ungdomar som behöver stöd för "studier och jobb". Insatserna genomförs i samverkan med personal från både utbildningsförvaltningen och förvaltningen för arbete och välfärd. Stöd ges, förutom inom KAA, inom fyra olika verksamheter:

- Skruvas⁵ – 18–24 år

Ungdomskoordinatorer ger tillsammans med personal från KAA samt studie- och yrkesvägledare stöd till ungdomar som vill komma vidare i sina "studier, som är arbetssökande eller som sitter hemma utan sysselsättning". Genom projektet ska samordningen mellan utbildningsnämndens ansvarsområden och "förvaltningen arbete och välfärd genom arbetsmarknadsinsatser och socialtjänst" förbättras.⁶

⁵ Projekt finansierat av Europeiska socialfonden (ESF) som pågår från och med september 2024 till och med 2026.

⁶ *Internbudget 2025*, Utbildningsnämnden, sid. 29

— Navigator – 16–29 år

Navigator är ett samarbete mellan Växjö kommun (Bergendahlska gården) och Arbetsförmedlingen som erbjuder vägledning och samtalsstöd för ungdomar som bland annat behöver komma i sysselsättning

— Framtidsverkstan – 16–29 år

Framtidsverkstan är en kommunal verksamhet (Bergendahlska gården) som erbjuder stöd till ungdomar som behöver råd om studier och arbete. Stöd ges bland annat av studie- och yrkesvägledare.

— Parketten Ung – 13–24 år

Parketten Ung är en mötesplats för ungdomar som "behöver lite extra stöd kring skola, arbete eller livet i största allmänhet".

Samverkan sker också med studie- och yrkesvägledare i grundskola, gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning, folkhögskolor i närområdet, antagningsenheten i Växjö kommun, HR på region Kronoberg samt KAA-nätverk i Kronobergs län. De insatser som erbjuds ungdomar finns i hög grad tillgängliga oberoende av ålder. Insatser i samverkan med folkhögskolan erbjuds dock först efter att ungdomen fyllt 18 år.

I en bilaga till *Handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret/KAA* regleras i en tabell internt arbete inom KAA samt samverkan mellan KAA och deras samverkanspartner. I tabellen anges vilken aktivitet som ska genomföras, när och var den ska genomföras och vilka som är berörda.

Tjänstepersoner inom KAA menar att samverkan överlag är god och ändamålsenlig och att adekvata åtgärder kan erbjudas ungdomar inom KAA. Komvux har öppnat upp för yngre elever på ett helt annat sätt än för ett par år sedan. Överlämningar från grundskola och gymnasieskolan till KAA fungerar i huvudsak väl. Ett utvecklingsområde skulle kunna vara särskild uppföljning av ungdomar som har varit inskrivna på KAA och återgår i studier, enligt intervjuade studie- och yrkesvägledare. Vid tiden för granskningen uppges tjänstepersoner inom socialtjänsten ha meddelat personal inom KAA att de inte längre kommer att dela med sig av uppgifter om insatser som görs inom socialtjänsten. Detta försvårar arbetet betydligt, menar tjänstepersoner inom KAA. Dels kommer KAA inte att ha tillgång till uppgifter om åtgärder som vidtas, dels finns risken att myndigheterna i stället för att arbeta tillsammans med ungdomen i fokus arbetar i parallella spår. Ett annat förbättringsområde gäller tidigare nämnda insatser i form av anpassade praktikplatser som kräver viss ersättning till praktikanordnaren, till exempel Funkibator⁷.

⁷ <https://www.funkibator.se/om-funkibator>, 2025-03-18 kl. 15:00

3.8 Bedömning

Vår bedömning är att individuella åtgärder för ungdomar inom aktivitetsansvaret i allt väsentligt vidtas.

Vi grundar vår bedömning på intervjuer och dokumentation om samverkan. Utvecklingsområden har identifierats, till exempel köpta praktikplatser.

Vår bedömning är att det i allt väsentligt sker samverkan med andra aktörer.

Vi grundar vår bedömning på intervjuer och dokumentation om samverkan. Vi bedömer att det är angeläget att deltagande parter, inom ram för gällande lagstiftning, arbetar transparent med den enskilde ungdomens behov i centrum.

3.9 Uppföljning

I tabellen nedan redovisas statistiska uppgifter inom området kommunala aktivitetsansvaret. Uppgifter för Växjö kommun jämförs med genomsnittet i rike, kommungrupp och mest lika kommuner gymnasieskola.

KAA	Personer i kommunens aktivitetsansvar, andel (%) av inv 16-19 år Växjö	Personer i kommunens aktivitetsansvar som deltagit i minst en åtgärd, andel (%)	Avregistrering från kommunens aktivitetsansvar på grund av studier på nationellt program, andel (%)
Växjö	9,3 %	40,2 %	20,3 %
Liknande kommuner	12,8 %	31,1 %	16,7 %
Större stad	11,2 %	35,7 %	19,1 %
Riket	12,2%	29,0 %	19,4%

Kolada

Av antal rapporterade ungdomar inom KAA är drygt 58 procent pojkar och knappt 42 procent flickor. I förhållande till samtliga kommuner⁸ är det en något högre andel pojkar i Växjö. Av uppgifterna i tabellen ovan kan vi se att andelen personer i åldersgruppen 16–19 år som är inskrivna i kommunens aktivitetsansvar är lägre i Växjö kommun i förhållande till jämförelseobjekten. Vi ser också att andelen inskrivna ungdomar som deltagit i minst en aktivitet är högre liksom andel elever som avregistrerats på grund av övergång till nationellt program på gymnasieskolan.

Inom ram för gymnasieskolans kvalitetsrapport följs det kommunala aktivitetsansvaret upp. Uppföljningen följer en struktur som gäller för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola, varför bara en del berör KAA.

⁸ 55,3 procent män

För läsåret 2023/2024 finns ingen färdig kvalitetsrapport över KAA, vilket beror på organisationsförändringar. Den senast färdigställda kvalitetsrapporten avser läsåret 2022/2023. Av *Kvalitetsrapport 2022/2023 Kommunala aktivitetsansvaret* framgår att det inom KAA bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån ett årshjul. Data samlas in och redovisas till SCB. "Resultaten analyseras vid avstämningstillfällen samt vid delår och helår. Resultat och analys rapporteras in i" kommunens digitala system för uppföljning.⁹

Nedan ges en översiktlig bild av vad som följts upp och dokumenterats i rapporten under rubriken Utbildningsval – arbete och samhällsliv.

Av 2023/2024 års utkast till rapport framgår bland annat:

- att systemstödet för identifiering av ungdomar inom KAA ska utvecklas och säkerställas. Systemstödet är under utveckling. Systemstödet bedöms inte vara tillförlitligt
- att rutin- och processarbetet har varit under utveckling. Rutiner har tagits fram eller är under utarbetande.
- att åldersgruppen över 19 år är överrepresenterad. I samma text presenteras orsaker till att ungdomar tillhör målgruppen. Det handlar främst om ungdomar med psykisk ohälsa, men också om ungdomar med särskilda behov såsom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och socialt utsatta ungdomar. En kartläggning har gjorts som visar att ungdomar i socialt utsatta områden är i majoritet.
- att samverkansprojekt drivs tillsammans med Arbete och välfärd (Framtidsfabriken). Samverkan bedöms ha haft positiva effekter. Även samverkan med andra parter berörs. I en bedömning konstateras att "det är brist på insatser och kompetenser kopplat till KAA:s verksamhet". Kunskap om KAA kan saknas.

Vidare ges i rapporten en beskrivning av nuläge och verksamhetens framgångsfaktorer över tid. Av rapporten framgår inte i vilken grad som de statliga målen för uppdraget eller verksamhetens framtagna mål uppfylls och därmed finns inte heller någon analys. Intervjuade tjänstepersoner inom KAA uppger i intervju att de inte deltar i uppföljning av verksamheten eller måluppfyllelsen. I granskningen har vidare framgått att ungdomar som tillhör målgruppen inte involveras i någon uppföljning av KAA:s verksamhet varken i form av enkät eller intervjuer.

Utbildningsnämnden tar inte del av den kvalitetsrapport som skrivs av tjänstepersoner inom KAA. Övergripande uppgifter kan finnas i årsredovisningen, men det saknas alltså redovisning av nyckeltal. Nämndens presidium säger sig ha fått information om statistiska nyckeltal från verksamheten.

Nämndens presidium och förvaltningsledningen framför att uppföljningen av det kommunala aktivitetsansvaret, med resultat och analys, är ett utvecklingsområde. Frågan diskuteras på förvaltningsnivå och nyckeltal bör tas fram.

⁹ *Kvalitetsrapport 2022/2023 Kommunala aktivitetsansvaret*, sid. 13

3.10 Bedömning

Vår bedömning är att utbildningsnämnden inte följer upp måluppfyllelsen.

Vi bygger vår bedömning på avsaknad av dokumentation av resultat och analys samt intervjusvar. Läsåret 2023/2024 togs det inte fram någon kvalitetsrapport. Inom KAA har det fram till och med 2022/2023 skrivits kvalitetsrapporter, men vi bedömer att de i högre grad är verksamhetsberättelser, då redovisning av måluppfyllelse och därtill hörande analys saknas. Framgångsfaktorer och utmaningar identifieras dock. För nämnden görs ingen redovisning, vilket, enligt vår bedömning, betyder att nämnden saknar viktigt information för en effektiv och ändamålsenlig styrning av verksamheten för ungdomar som står långt från arbetsmarknaden.

Vår bedömning är att en högre andel av ungdomarna i Växjös KAA-verksamhet vidare till gymnasiestudier än ungdomar i jämförbara kommuners verksamheter.

Vår bedömning bygger på tillgänglig offentlig statistik, men vi påpekar att det kan finnas mörkertal vad gäller det totala antalet ungdomar som registrerats inom KAA, vilket betyder att statistiken kan vara behäftad med brister.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om utbildningsnämndens styrning och kontroll av kommunens aktivitetsansvar är ändamålsenlig.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att utbildningsnämndens styrning och kontroll av kommunens aktivitetsansvar endast delvis är ändamålsenlig.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi utbildningsnämnden att:

- stärka styrningen av det kommunala aktivitetsansvaret genom att ta fram specifika nyckeltal, analysera orsakerna till måluppfyllelsen och vid identifierade brister eller utvecklingsområden vidta åtgärder. (29 kap. 9 § SkoL och Skolverkets allmänna råd, 2015:62, punkt 1)
- säkerställa att en tillförlitlig och rättssäker registrering och ändamålsenlig dokumentation i enlighet med statens styrdokument görs. (29 kap. 9 § 3 st. SkoL och Skolverkets föreskrifter, 2015:61)
- överväga om KAA-verksamheten ska tilldelas en egen budget som ger förutsättningar att besluta om individuella insatser utifrån specifika behov. (29 kap. 9 § 2 st. SkoL och Skolverkets allmänna råd, 2015:62, punkt 3:1)

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.